

ประเพณีให้ทานไฟ

□ พระมหาปริดา ขนดีโสภโณ
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

การให้ทานไฟ เป็นประเพณีต้นแบบเฉพาะของพุทธศาสนิกชนชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน แต่ประเพณีการให้ทานไฟนี้ อาจจะไม่คุ้นหูหรือเป็นที่รู้จักของผู้ที่ไม่ล้นทับกับประเพณีทางถิ่นได้ อาจจะได้คิดว่าเป็นการให้ “ไฟ” เป็นทาน หรือ ถวายไฟร้อน ๆ แก่พระภิกษุสงฆ์ เคยมีผู้เข้าใจว่า “ถวายถ่านไฟ” เพราะภาษาถิ่นได้ออกสำเนียง “ทาน” เป็น “ถ่าน” จึงเข้าใจไปอย่างนั้น การให้ทานไฟนี้ เป็นการถวายอาหารร้อน ๆ แก่พระภิกษุสามเณรในฤดูหนาวหรือในช่วงอากาศเย็นของชาวนครศรีธรรมราช ประเพณีนี้เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่มีความเชื่อในพระพุทธศาสนา ต้องการทำบุญกับพระภิกษุสามเณร โดยการถวายอาหารบิณฑบาตภายในวัด เพราะเมื่ออากาศหนาวเย็น พระภิกษุสามเณรไม่สะดวกที่จะออกไปบิณฑบาตนอกวัด จึงกลายเป็นประเพณีให้ทานไฟในปัจจุบัน

ความหมาย

การให้ทานไฟ หมายถึง การถวายความอบอุ่นแก่พระภิกษุสงฆ์ด้วยไฟในฤดูหนาว ซึ่งเป็นการทำบุญอย่างหนึ่งที่มีมาแต่สมัยพุทธกาล และนิยมทำกันจนกลายเป็นประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช^๑

การให้ทานไฟ คือ การก่อกองไฟให้เกิดความอบอุ่นแก่พระสงฆ์ในฤดูหนาวและให้พระสงฆ์ได้ฉันอาหารร้อน ๆ ไปพร้อมกันด้วย^๒

^๑ เจริญ ตันมหาพรหม, สารคดีชุดอนุรักษ์มรดกไทย และประเพณีชาวเล, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธารบัวแก้ว, ๒๕๔๑), หน้า ๑๗-๑๘.

^๒ รศ.สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๖๖.

การให้ทานไฟ เป็นการทำบุญเพื่อให้พระภิกษุสงฆ์เกิดความอบอุ่นในตอนเช้ามีดของคืนที่มีอากาศหนาวเย็น โดยใช้ลานวัดเป็นที่ก่อไฟแล้วทำขนมถวายพระ^๓

กล่าวโดยสรุป การให้ทานไฟ เป็นประเพณีเฉพาะถิ่นของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราช ที่มีศรัทธาในพระพุทธรูปศาสนาก่อไฟให้ความอบอุ่นและปรุงอาหารร้อน ๆ ถวายแก่พระภิกษุสามเณรตอนเช้ามีดที่อากาศหนาวเย็นจนกลายเป็นประเพณีสืบต่อกันมา

ประวัติความเป็นมา

ประวัติความเป็นมาของประเพณีการให้ทานไฟนี้ สันนิษฐานว่า มีเรื่องราวความเป็นมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล โดยมีความเห็นเป็น ๒ นัย ดังนี้

นัยที่ ๑ เรื่องโกสิยเศรษฐีผู้มีความตระหนี่ มีเรื่องเล่าว่า ในเมืองราชคฤห์ มีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อ “โกสิยะ” มีทรัพย์สิน ๔๐ โกฏิ แต่เป็นคนตระหนี่ ไม่ให้ทาน ไม่บริจาค ไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้ใดเลย แม้แต่ภรรยาและบุตรของตน ต่อมา เศรษฐีต้องการกินขนมเบื้อง (ขนมกุมมาส) จึงให้ภรรยาไปแอบทำขนมบนปราสาท เพราะเกรงว่าผู้อื่นจะรู้เห็นแล้วจะมาขอแบ่งขนมกินด้วย ความนี้ ได้ทราบถึงพระพุทธเจ้า เพื่อจะโปรดเศรษฐีให้มีใจน้อมไปในการบริจาคทานจึงได้มอบหมายพระโมคคัลลานเถระ อัครสาวกเบื้องซ้ายไปโปรดโกสิยเศรษฐีผู้มีความตระหนี่คนนี้ เมื่อพระเถระรับพุทธบัญชาแล้วก็ไปแสดงอิทธิฤทธิ์ทรมานเศรษฐีด้วยวิธีการต่าง ๆ จนเศรษฐีคลายความพยศ ได้ถวายขนมเบื้องแก่พระเถระ เพราะกลัวไฟจะไหม้ปราสาทของตนด้วยอิทธิฤทธิ์ของพระเถระ

เมื่อเศรษฐีถวายขนมเบื้องแล้ว พระเถระได้แสดงพระธรรมโดยพรรณนาคุณพระรัตนตรัย และแสดงอานิสงส์การให้ทาน จนเศรษฐีมีจิตเลื่อมใส ได้นำขนมเบื้องและวัตถุทานอื่น ๆ มาถวายแก่พระพุทธเจ้า พร้อมด้วยพระภิกษุ ๕๐๐ รูป ณ วัดเชตวันมหาวิหาร ด้วยพุทธาอนุภาพขนมเบื้องที่เศรษฐีนำมาถวายพระ มีเหลือมากมาย แม้จะแจกจ่ายแก่ชาวบ้าน คนยากจนขอทาน ขนมก็ยังล้นเหลือ จนถึงกับนำไปเททิ้ง ที่ใกล้ซุ้มประตูวัดเชตวัน ปัจจุบันสถานที่เขนมนมเบื้องที่นั่น เรียกว่า **เขนมนมเบื้อง** กาลต่อมา โกสิยเศรษฐี กลายเป็นเศรษฐีใจบุญชอบให้ทาน และ

^๓ <http://www.nstlearning.com>

ได้บริจาคทรัพย์จำนวนมากเพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา^๔ ด้วยมูลเหตุดังกล่าวจึงเป็นที่มาของประเพณีการให้ทานไฟในปัจจุบัน

นัยที่ ๒ นายเจริญ ตันมหาพรหม ได้ให้ทัศนะความเป็นมาของประเพณีการให้ทานไฟไว้ว่า การให้ทานไฟนี้ ปรากฏอยู่ในครั้งพุทธกาล ณ เมืองสาวัตถี นครหลวงแห่งแคว้นโกศล ที่ปกครองโดยพระเจ้าปเสนทิโกศล ซึ่งเป็นกษัตริย์ที่เป็นพุทธมามกะ และเป็นศาสนูปถัมภก อีกทั้งเป็นเมืองที่พระพุทธเจ้าเสด็จมาประทับจำพรรษามากที่สุด คือรวมทั้งหมด ๒๕ พรรษา

ครั้งหนึ่ง พระเจ้าปเสนทิโกศลประทับอยู่บนปราสาทชั้นบนทอดพระเนตรไปทางถนนในพระนคร เห็นพระภิกษุจำนวนมากนักร้อยนับพันไปยังบ้านของท่านอนาถปิณฑิกเศรษฐีบ้าง บ้านของนางวิสาขาบ้าง และบ้านของคนอื่นๆ บ้าง เพื่อรับบิณฑบาตบ้าง เพื่อฉันภัตตาหารบ้าง พอเห็นดังนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศลจึงโปรดฯ ให้จัดภัตตาหารอันประณีตเพื่อพระภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูป แต่ปรากฏว่าไม่มีพระมารับสักรูป คงมีแต่พระอานนทที่เพียงรูปเดียวเท่านั้น พอพระอานนทก็กลับไปแล้ว จึงตรัสถามมหาดเล็ก ได้รับคำกราบบังคมทูลว่า ไม่มีพระมา คงมีแต่พระอานนทที่รูปเดียวเท่านั้น

พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงกริ้วภิกษุทั้งหลาย จึงเสด็จไปเฝ้าพระพุทธเจ้าและกราบทูลว่า ได้ให้ห้องเครื่องจัดภัตตาหาร ตั้งไว้ถวายพระประมาณ ๕๐๐ รูป ไม่ปรากฏมีพระมารับกันเลย ของที่จัดไว้เหลือเดนอยู่อย่างนั้น เหตุใดพระภิกษุไม่เห็นความสำคัญในพระราชวังเลย นี่เรื่องอะไรกัน

พระพุทธเจ้าได้ทรงฟังพระดำรัสดังนั้นก็เข้าพระทัยตลอด ไม่ตรัสตำหนิโทษพระภิกษุทั้งหลาย และถวายพระพรว่า

“สาวกของอาตมภาพไม่มีความคุ้นเคยกับมหาบพิตร เพราะเหตุที่ไม่มีความคุ้นเคยนั่นเองจึงไม่พากันไป”

ต่อจากนั้น พระพุทธองค์ทรงประกาศเหตุที่ภิกษุไม่ควรเข้าไปในตระกูลประกอบด้วยองค์ ๙ คือ

^๔ มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระธัมมปัทฏฐกาแปล ภาค ๓, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๔๖-๕๔.

๑. ไม่ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
๒. ไม่ไหว้ด้วยความเต็มใจ
๓. ไม่ให้อาสนะ (นิมนต์นั่ง) ด้วยความเต็มใจ
๔. ซ่อนเร้นของที่มีอยู่
๕. ของที่มีมากแบ่งให้นิดหน่อย
๖. มีของประณีต แต่ให้ของเศร้าหมอง
๗. ให้โดยไม่เคารพ ไม่ให้โดยเคารพ
๘. ไม่นั่งฟังธรรม
๙. ไม่สนใจต่อถ้อยคำของกันและกัน

องค์ประกอบที่กล่าวมาทั้ง ๙ ประการนี้ ถ้าภิกษุยังไม่เข้าไป ก็ไม่ควรเข้าไป เข้าไปแล้ว ก็ไม่ควรนั่งใกล้

เมื่อเรื่องนี้ผ่านไปแล้ว พระเจ้าปเสนทิโกศลทรงครุ่นคิดอยู่ว่าพระพุทธองค์ตรัสแต่ว่าสาวกของพระองค์ไม่มีความคั่นเคยในราชสำนัก ทรงดำริต่อไปว่า ถ้าภิกษุสามเณรมีความคั่นเคยในราชสำนักแล้ว ก็คงจะพากันเข้ามาวันละมากๆ รูป เหมือนพากันไปในบ้านของนางวิสาขาและบ้านของอนาถปิณฑิกเศรษฐี ทรงคิดอยู่ว่า “ทำอย่างไรพระเถระจะมีความคั่นเคยกับเราได้”

พระองค์ทรงพิจารณาถึงสภาพในฤดูหนาวในเมืองสาวัตถี พระภิกษุสามเณรคงหนาวเย็นกว่าฆราวาสผู้อยู่ครองเรือนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งยามออกบิณฑบาตในตอนเช้าตรู่ ความหนาวเย็นคงเป็นอุปสรรคมาก เพราะพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ครองผ้ากาสาพัลลภเพียง ๓ ผืน นอกจากนี้ยังทำให้พระภิกษุที่ทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา อยู่ตามวัดและสถานที่ต่าง ๆ บางรูปร่างกายอ่อนแอถึงกับอาพาธได้ พระเจ้าปเสนทิโกศลจึงเกิดความเวทนาและก่อไฟถวายพระให้ได้ผิงในยามใกล้รุ่ง

ต่อมา ชาวเมืองเห็นว่า การให้ทานไฟในตอนใกล้รุ่ง อีกไม่นานฟ้าก็จะสว่าง จึงได้เสาะหาหัวเผือก หัวมันมาเผา และนำแบ่งมาปรุงเป็นภัตตาหารถวายพระภิกษุสามเณร เป็นการทำบุญจะได้อานิสงส์มากขึ้น

เมื่อพระพุทธรูปศาสนาเผยแผ่มาทางภาคใต้ของไทย โดยเฉพาะที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเพณีให้ทานไฟพลอยตกทอดมาถึงพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราชด้วย^๕

ถึงแม้ความเห็นทั้ง ๒ นัยนี้ จะไม่กล่าวถึงการให้ทานไฟโดยตรง แต่ก็มีเค้ามูลหรือสาเหตุให้สันนิษฐานได้ว่า ประเพณีการให้ทานไฟมีประวัติความเป็นมาดังที่กล่าวมาแล้ว แท้จริงการให้ทานในทางพระพุทธศาสนา มีเรื่องราวที่น่าสนใจและมีสาระธรรมจำนวนมากที่พุทธบริษัทจะนำมาศึกษาเทียบเคียง เพื่อเสาะหาต้นตอหรือสาเหตุของประเพณีต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

ประเพณีการให้ทานไฟด้วยการถวายขนมเบื้องในฤดูหนาวแก่พระภิกษุสงฆ์นี้ พระมหากษัตริย์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายและกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็ทรงถือเป็นพระราชประเพณีที่จะต้องทรงบำเพ็ญทานบารมีเป็นประจำทุกปี มีหลักฐานปรากฏในพระราชนิพนธ์พระราชพิธีสิบสองเดือนในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความว่า

“.....กำหนดเลี้ยงขนมเบื้องนี้ว่า เมื่อพระอาทิตย์ออกสุดทางให้ตกนิจเป็นวันหยุดจะกลับขึ้นเหนืออยู่ในองศา ๘ องศา ๙ ราศีธนู เป็นกำหนดเลี้ยงขนมเบื้องไม่กำหนดแน่ว่า ก็คำ วันใดการเลี้ยงขนมเบื้องนี้ ไม่ได้มีการสวดมนต์ก่อนอย่างพระราชพิธีอื่นใด กำหนดพระสงฆ์ตั้งแต่เจ้าพระราชอาคันตุกะ ๘๐ รูป ฉนั้นในพระที่นั่งอัมรินทร์วินิจฉัย ขนมเบื้องนั้น เกณฑ์พระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายใน ท้าวนางเจ้าจอมมารดา เจ้าแม่ พนักงานคาตปะรำตั้งเตาละเลงข้างท้องพระโรง”^๖

เวลา และสถานที่ให้ทานไฟ

ประเพณีการให้ทานไฟ นิยมประกอบพิธีกันในเดือนอ้าย หรือ เดือนยี่ของทุก ๆ ปี (ประมาณปลายเดือนธันวาคมถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์) ซึ่งเป็นช่วงหรือฤดูที่อากาศหนาวเย็นในภาคใต้ ปัจจุบันนิยมทำกันในวันเสาร์ที่ ๒ ของเดือนมกราคม เพราะตรงกับวันเด็กแห่งชาติ ทางสถานศึกษาได้นำเด็ก ครู และผู้ปกครองมาประกอบพิธีให้ทานไฟในบริเวณวัดที่ใกล้โรงเรียน นับเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรของเด็กที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาด้วย ทั้งนี้ จะเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อการนี้ตั้งแต่ตอนรุ่งหรือเช้าตรู่ประมาณเวลา ๐๕.๐๐ น. แต่โดยทั่วไปก็ไม่ได้กำหนดวันที่แน่นอน สุดแต่ความสะดวกของชาวบ้านหรือโรงเรียนในละแวกวัดจะกำหนดขึ้นเอง

^๕ เจริญ ตันมหาพรหม, สารคดีอนุรักษ์มรดกไทย และประเพณีชาวเล, หน้า ๑๙-๒๓.

^๖ รศ. สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้, หน้า ๖.

สำหรับสถานที่ประกอบพิธีหรือการถวายไฟนั้น จะกระทำกันในบริเวณวัดหรือในศาลาวัดก็ได้ ในปัจจุบัน ประเพณีการให้ทานไฟนี้จะทำกันเฉพาะบางวัดในเขตอำเภอเมืองนครศรีธรรมราชเท่านั้น เช่น วัดหัวอูฐ วัดมุ่มป้อม วัดศรีทิว วัดสระเรียง วัดหน้าพระบรมธาตุ วัดธาราวดี หรือบางจังหวัดที่ผู้คนชาวนครศรีธรรมราชไปอาศัยอยู่ เช่น จังหวัดพังงา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็มีประเพณีการให้ทานไฟเช่นเดียวกัน แต่ก็มีจำนวนน้อยมาก นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาบางสถาบัน ได้ประกอบพิธีการให้ทานไฟภายในสถาบันของตน เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

จะสังเกตได้ว่า ประเพณีการให้ทานไฟนอกจากจะประกอบพิธีภายในวัดแล้ว ยังได้ขยายฐานประเพณีไปยังสถานศึกษาที่แสดงบทบาทในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาด้วย แต่ถ้าจะมองกันอีกมุมหนึ่งจะเห็นได้ว่า วัดซึ่งเป็นศูนย์กลางของชุมชนเป็นสถานที่บำเพ็ญบุญกุศล หรือเป็นบุญเขตไม่อาจตอบสนองบทบาทตามฐานะของตนได้ เพราะในปัจจุบันเหลือวัดจำนวนน้อยมากที่จะอนุรักษ์หรือสืบสานประเพณีการให้ทานไฟนี้ได้

พิธีกรรม

ในตอนรุ่งหรือเช้าตรู่ในวันนัดหมายที่จะให้ทานไฟ ชาวบ้านพุทธศาสนิกชนในละแวกนั้นจะพร้อมใจมาที่วัด โดยจัดแจงเตรียมอุปกรณ์ เช่น ถ่าน ไม้ฟืน เต้าไฟ พร้อมด้วยเครื่องปรุงอาหารหรือเครื่องทำขนมไปด้วย เมื่อถึงบริเวณวัดก็ช่วยกันก่อกองไฟและปรุงอาหารทำขนมกันทันที กองไฟจะก่อก็กองก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนของพระภิกษุสามเณรภายในวัดหรือที่นิมนต์มาจากวัดอื่น เมื่อกองไฟเสร็จแล้วก็นิมนต์พระมาผิงไฟ เพื่อให้ร่างกายอบอุ่น อาหารและขนมที่ปรุงสุกแล้วยังร้อน ๆ อยู่ ก็ถวายประเคนพระภิกษุสามเณรให้ฉันได้ทันที ไม่ต้องเจริญพระพุทธมนต์ หรือกล่าวคำถวายสังฆทานเหมือนกับพิธีทำบุญในโอกาสอื่น ขณะที่ทำขนมกันไปพระสงฆ์ก็ฉันไปพร้อม ๆ กัน จะหยุดปรุงขนมก็ต่อเมื่อเครื่องปรุงที่เตรียมมาหมด ขณะเดียวกัน ชาวบ้านจะจัดเตรียมถุ้งหรือภาชนะเพื่อให้พระภิกษุสามเณรบรรจุอาหารนำไปฉันในตอนเพล เพราะตอนเช้าไม่ได้ออกรับบิณฑบาตตามปกติเหมือนทุกวัน เมื่อฉันเสร็จแล้ว อาจจะทำอาหารนาให้ประธานสงฆ์หรือพระเณรที่ประธานมอบหมายกล่าวสัมโมทนียกถาก็ได้ เสร็จแล้วประธานสงฆ์จะให้พรอุบาสกอุบาสิกากรวดน้ำรับพร พระสงฆ์กลับวัดไปปฏิบัติศาสนกิจของสงฆ์ต่อไป ส่วนชาวบ้านที่มาช่วยในพิธีก็จะรับประทานอาหารและขนมที่เหลือ และช่วยกันทำความสะอาดของกลับบ้านเป็นอันเสร็จพิธีประเพณีการให้ทานไฟ

อาหารและขนมในพิธี

อาหารที่จะถวายพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่ จะเป็นอาหารที่ปรุงง่ายเป็นอาหารพื้นบ้านที่ยังร้อนอยู่ เช่น ข้าวต้ม ข้าวผัด ข้าวหมกไก่ ข้าวยำ ข้าวเหนียวปิ้ง ข้าวเหนียวหลาม หมี่ผัด หรือเป็นอาหารอื่น ๆ ก็ได้ที่สมควรแก่สมณบริโศค ในปัจจุบัน จะมีอาหารเข้าประเภทอาหารฝรั่ง เช่น หมูแฮม ไช้ดาว แซนด์วิช ไข่ทอด ลูกชิ้น ไก่ทอด หรือเป็นอาหารทางภาคอีสานก็มี เช่น ล้มตำ ลาบ

ส่วนขนมก็จะเป็นขนมทางถิ่นได้ ขนมพื้นบ้านอะไรก็ได้ แต่ส่วนใหญ่จะนิยมขนมที่สามารถปรุงเสร็จในเวลาอันรวดเร็ว ขนมส่วนมากจะปรุงโดยใช้ไฟแรง เช่น ขนมเบื้อง ขนมครก ขนมโค ขนมพิมพ์ ขนมจาก ขนมจู้จุน มีความเชื่อกันว่า ขนมเบื้องของโกสิยเศรษฐี ที่ทำถวายแก่พระสงฆ์ ณ วัดเชตวันมหาวิหาร ลีบทอดมาเป็น “ขนมกรอก” ที่ชาวพุทธเมืองนครศรีธรรมราช ทำถวายพระสงฆ์ในประเพณีให้ทานไฟ ขนมกรอกมีส่วนผสมและวิธีทำง่าย ๆ คือ ใช้ข้าวสารเจ้าแช่น้ำ กรอบกบดด้วยหินเครื่องไม้ที่ชาวนครศรีธรรมราช เรียกว่า “หินบด” หรือ “ครกบด” โดยบดอย่าให้ขึ้นหรือเหลวจนเกินไป แล้วคั้นกะทิตีไฟเคี่ยวให้แตกมันผสมลงไปในแป้งพร้อมน้ำตาลพอให้ออกรสหวาน ตอกไข่ใส่ตามส่วน ซอยหอมให้ละเอียดโรยแล้วตีไข่ให้เข้ากัน ต่อจากนั้นก็เอากะทิตั้งไฟให้ร้อน ใช้น้ำมันพืชผสมไข่แดงเข้ดทากระทะให้เป็นมันลื่น เพื่อไม่ให้แป้งติดผิวกระทะเมื่อทอดแป้งจะเล่งให้เป็นแผ่น ต้องระวังไม่ให้แผ่นขนมกรอกบางเหมือนขนมเบื้องทั่วไป เพราะจะไม่นุ่มและขาดรสชาติ พอสุกก็ตลบพับตักรับประทานทั้งร้อน ๆ ปัจจุบันขนมกรอกดังกล่าวนี้ไม่นิยมทำกัน แต่นิยมทำขนมพื้นเมืองอื่น ๆ เช่น ขนมครก ขนมผักบัว (เรียกตามภาษาพื้นเมืองว่า ขนมจู้จุน) นอกจากนี้ ดิเรก พรตตะเสน ได้ให้ข้อสังเกตว่า การทำขนมกรอก นอกจากอินเดียลังกาเจ้าตำรับเดิมแล้ว ในประเทศไทยยังเอาข้าวเหนียวนึ่งสุกแล้วปั้นเป็นก้อนขนาดผลมะตูม ใช้น้ำตาลปึกเป็นไส้ในเสียมไม้คลุกไข่ แล้วย่างไฟจนสุกรอบแล้วถึงถวายพระ^๗

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันขนมและอาหารในประเพณีให้ทานไฟเพิ่มขึ้นจำนวนมากมายตามความสะดวกและศรัทธาของชาวบ้าน มีทั้งอาหารพื้นเมือง อาหารประจำภาคต่าง ๆ ในประเทศไทย และอาหารฝรั่ง พร้อมทั้งผลไม้และเครื่องดื่ม เช่น น้ำเต้าหู้ กาแฟ น้ำชา เป็นจำนวนมาก

^๗ <http://www.tungsong.com>

สาระประโยชน์ที่ได้จากประเพณี

ประเพณีการให้ทานไฟของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราช มีสาระประโยชน์ที่มีคุณค่าแก่ปัจเจกชนและสังคมโดยรวม ดังนี้

๑. ได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้านมาพบกัน พุดคุยกัน และร่วมมือกันประกอบพิธีกรรมภายในวัด พร้อมกันนี้ชาวบ้านกับพระสงฆ์ได้วิสาสะสร้างความคุ้นเคยตามหลักสาราณียธรรม โดยอาศัยประเพณีการให้ทานไฟนี้

๒. พุทธศาสนิกชนได้ปรารถนาความเพียร มีความขยัน โดยการตื่นนอนแต่เช้าตรู่เพื่อเตรียมอุปกรณ์ปรุงอาหารขนมถวายพระ ทำให้มีสุขภาพพลานามัยดี แข็งแรง เพราะการตื่นนอนตอนเช้าตรู่ได้รับอากาศบริสุทธิ์ ทำให้มีความสดชื่นเบิกบาน แจ่มใส

๓. เป็นโอกาสหนึ่งที่ได้นัดหมายพร้อมกันในตอนเช้ามีด เพื่อร่วมทำบุญเลี้ยงพระรับประทานอาหารพร้อมกัน เป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่คณะ และสร้างความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นในสังคม

๔. ได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยการถวายความอุปถัมภ์ให้กำลังแก่พระภิกษุสามเณร ซึ่งเป็นผู้รักษาสืบอายุพระพุทธศาสนา ให้เจริญรุ่งเรืองวัฒนาสืบไป

๕. ได้บำเพ็ญบุญบารมี ด้วยการถวายทานเป็นการสั่งสมความสุขและความดีไว้กับตน อันเป็นเกาเขาคือที่พึ่งในโลกเบื้องหน้า ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

๖. ได้อนุรักษ์และสืบสานประเพณีการให้ทานไฟ เป็นการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราชให้เป็นแบบอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง ต่อไป

๗. ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐบาล โดยอาศัยประเพณีนี้ย่อมทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าทางสังคมมากมาย

สรุป

ประเพณีการให้ทานไฟ เป็นประเพณีที่แสดงออกถึงความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยของพุทธศาสนิกชนชาวนครศรีธรรมราช ที่มีความปรารถนาให้พระภิกษุสามเณรคลายหนาวโดยการถวายอาหารร้อน ๆ ซึ่งคล้ายกับพระราชพิธีเลี้ยงพระภิกษุสงฆ์ด้วยขนมเบื้อง แต่การให้ทานไฟ เป็นพิธีของชาวบ้าน และทำกันเฉพาะถิ่นของชาวนครศรีธรรมราช คล้าย ๆ กับประเพณีบุญข้าวจี (ข้าวเหนียวบั้ง) ทางภาคอีสาน ในปัจจุบัน มีจำนวนน้อยวัดที่ยังอนุรักษ์และสืบสานประเพณีนี้อยู่ ดังนั้น จึงสมควรได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และส่วนงานอื่น ๆ ในการจัดประเพณีการให้ทานไฟ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานประเพณีที่มีคุณค่านี้ไว้แก่อนุชนรุ่นหลังต่อไป

ประมวลภาพประเพณีการให้ทานไฟ



บรรณานุกรม

เจริญ ตันมหาพรหม, **สารคดีชุดอนุรักษ์มรดกไทย และประเพณีชายเล**, กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ธารบัวแก้ว, ๒๕๕๑.

มหามกุฏราชวิทยาลัย, **พระอัมมปัทมฐกถาแปล ภาค ๓**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์, รศ., **ประเพณีท้องถิ่นภาคใต้**, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอดีเอ็นเอสโตร์,

๒๕๔๑.

<http://www.nstlearning.com>

<http://www.tungsong.com>

ว่าง